

ΗΛΙΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

**Η ΣΗΜΑΙΑ
ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ
ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ**

ΑΘΗΝΑΙ

1971

Ἡ ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ Ἐπανάστασις τοῦ '21 στηρίχτηκε κατὰ κύριο λόγο στὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ στὴν τρανὴ ἀγάπη γιὰ τὴν πολυπόθητη λευτεριά, ποὺ ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους χρόνους φωλιάζει στὴν ψυχὴ τοῦ Ἕθνους. Παρὰ τὶς πολλαπλὲς καὶ δυσεπίλυτες ἐνίοτε δυσκολίες καὶ πικρίες ποὺ δοκίμασε, παρὰ τὶς παντοειδεῖς φροντίδες, ἀσχολίες καὶ προσπάθειες ποὺ ἀνέλαβε, μιὰ καὶ δὲν ὑπῆρχε οὔτε γενικὴ συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ στρατολογία, οὔτε ἐπιμελητεία γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῶν μαχητῶν, οὔτε καὶ σταθεροὶ πόροι γιὰ τὴν ἀγορὰ πολεμοφοδίων καὶ γιὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν καπεταναίων, παρ' ὅλα ταῦτα, χάρις στὴν ἀπαράμιλλη πίστι καὶ στὴν ἀνεξάντλητη ἀντοχή, τὸ θαῦμα συντελέστηκε καὶ ἡ λευτεριά ξαναγύρισε στὸν γνώριμὸ της τόπο.

Ἡ Ἐπανάστασις ἀκόμη, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δικές της ἐσωτερικὲς ἀντιξοότητες, εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ ἐξωτερικὲς τέτοιες καὶ προπαντὸς τὴν ἐχθρότητα ποὺ ἔδειχναν στὰ συνέδρια καὶ στὰ διαβούλια οἱ Αὐλὲς καὶ οἱ πολιτικὲς Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖες μὲ κανέναν τρόπο δὲν ἤθελαν, ὅχι νὰ συζητήσουν ἀλλ' οὔτε ν' ἀκούσουν κἀν, γιὰ ἀλλαγὴ τοῦ «κατεστημένου».

Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως τὰ πράγματα ἄρχισαν ν' ἀλλάζουν καὶ ἡ διάθεσις νὰ μεταβάλεται. Ἡ ἀγιότης τοῦ Ἀγῶνος, ἡ ἀνισότης τῆς πάλης, οἱ τουρκικὲς θηριωδίες καὶ ὠμότητες μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς Χίου, ἡ ἀμείωτη καρτερία τῶν χθесινῶν ραγιαδῶν, ἡ ἄμυνα καὶ ὁ ἄφθαστος ἡρωϊσμὸς τῶν κατοίκων τοῦ Σουλίου καὶ τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ Μεσολογγίου, προκάλεσαν ἀγάπη καὶ συμπόνια. Κι ἔτσι στὴν ἐχθρική καὶ ἀνελεύθερη αὐτὴ διάθεσι τῶν «ἰθυόντων τὰς τύχας τῆς Εὐρώπης», ὀρθώνεται ἡ λαϊκὴ θέλησις, ἡ κοινὴ γνώμη ὅλου τοῦ κόσμου, οἱ πραγματικοὶ ἄνθρωποι.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, βαθεῖές ἔχει τὶς ρίζες. Πασίγνωστη εἶναι ἡ ξεχωριστὴ ἀγάπη καὶ ὁ θαυμασμὸς, ποὺ ἀνέκαθεν ἔδειχναν οἱ λαοὶ τῆς οἰκουμένης, χάρις στὴν προγονικὴ δόξα καὶ τὸ ἀρχαῖον κάλλος, στὴν πατρίδα μας. Ἡ ἰδιόμορφη καὶ μοναδικὴ στὸν κόσμον αὐτὴ ἀγάπη, ποὺ κανένα ἄλλο ἔθνος δὲν τὴν ἔχει, ὅσο κι' ἂν διέπρεψε, πῆρε δικό της ὄνομα. Ἐλέχθη Φιλελληνισμὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι Φιλέλληνες.

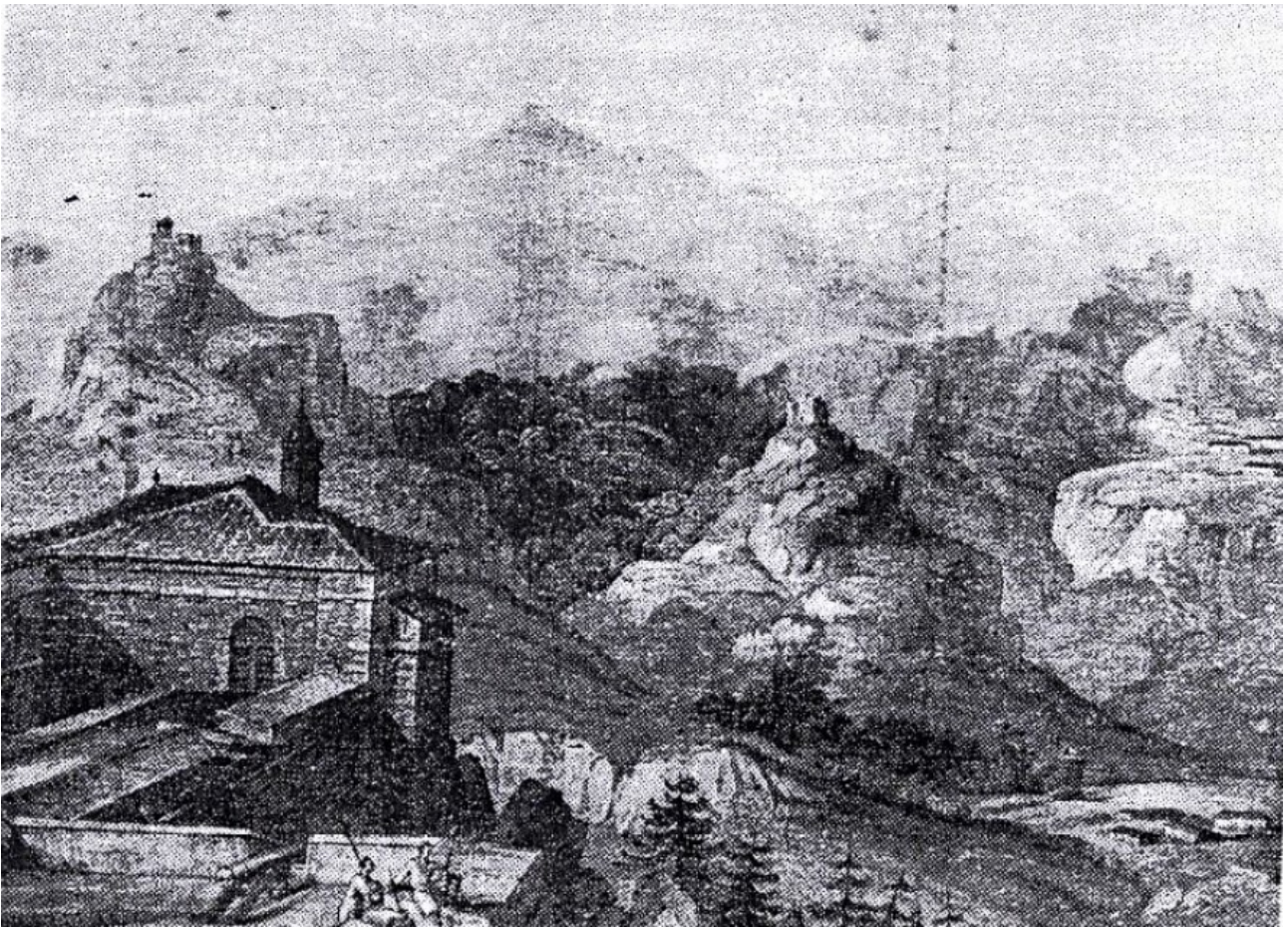
Ὁ Φιλελληνισμὸς εἶναι μιὰ ἰδιότυπη δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δὲν εἶναι φῶς αὐτόματον, ἀλλὰ μαρμαρυγὴ καὶ ἀνταύγεια, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν μακραίωνα διαδρομὴ ποὺ ἐχάραξε τὸ ἀθάνατο Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Καὶ φέρνει καὶ τιμὴ στὸ ἀνθρώπινο γένος, γιὰτὶ ἐγνώρισε καλὰ καὶ ἐπίστεψεν, ὅτι ἡ πατρίδα μας, κατὰ θεϊκὴν εὐδοκίαν, χιλιάδες χρόνια κράτησε στὰ χέρια της τὴν χρυσάχτινη λαμπάδα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐσελάγισε ἀνὰ τὰ πεδία τῆς οἰκουμένης πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ λέξις φιλέλλην δὲν εἶναι νέα. Εἶναι γνωστὴ ἀπὸ πολὺ παλιά. Τὴν πρωτοαναφέρει ὁ Ἡρόδοτος (II, 178), ὁ πατέρας τῆς Ἱστορίας, ποὺ κατονομάζει ὡς πρῶτον ἀπὸ τοὺς ξένους φιλέλληνα, τὸν ἄξιο βασιλιὰ τῆς Αἰγύπτου Ἄμασι. «... Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις...». Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπίσης ἀποκαλεῖ τὸν Ἀγησίλαο (7, 4) φιλέλληνα καὶ ὁ Πλάτων τοὺς Ἑλληνες στὴν «ἰδανική» Πολιτεία του (470, E). Στὶς περιπτώσεις ὅμως αὐτές, ὁ ὅρος ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ «φιλογενοῦς καὶ φιλοπάτριδος».

Μεγάλη ὄμως ἔκτασι πῆρε ὁ Φιλελληνισμὸς καὶ οἱ Φιλέλληνες κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνα μας, ὅποτε, τὸ ὄνομα ποὺ πρωτοπλάστηκε σὰν ἐπίθετο, κατάντησε κύριο, σημαντικό καὶ δήλωνε μιὰ ξεχωριστὴ ὁμάδα ἀνθρώπων μὲ ἀνώτερα αἰσθήματα. Οἱ ἀνθρωποὶ αὐτοί, ἴδρυσαν στὸ ἐξωτερικὸ διάφορες Φιλανθρωπικὲς Ἐταιρεῖες, τὰ γνωστὰ φιλελληνικά «Κομιτᾶτα», ποὺ εἶχαν θέσει ὡς σκοπὸ τους, τὴν ἐνίσχυσι τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους. Καὶ ἔγιναν σὲ πολλὰ μέρη. Ἀρκεῖ ν' ἀναφερθῆ, πὼς καὶ στὴν μακρυνὴ Καλκούτα εἶχεν ἰδρυθῆ φιλελληνικὴ Ἐταιρεία, ἣ ὁποία, μάλιστα, το 1825, ἐώρτασε τις ναυτικὲς μας νίκες. Παντοῦ ὁμιλίες, θεατρικὲς παραστάσεις καὶ ἔρανοι, συναγείρουν τὰ πλήθη. Κύματα πλέον Φιλελλήνων καταφθάνουν, γιὰ νὰ ποτίσουν μὲ τὸ αἷμα τους τὴν ἱερὴ γῆ καὶ καράβια με παντοειδῆ ἐφόδια καταπλέουν, γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τῆς πανιέρου ὑποθέσεως, τοῦ ἀγωνιζομένου καὶ ἀγωνιῶντος ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Τὸ Φιλελληνικὸ Κομιτᾶτο τῆς Μασσαλίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, στέλνει στὴν Φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου καὶ μιὰ πολύτιμη Σημαία, μὲ χρυσὸ Σταυρὸ στὴ μέση, ποὺ τὴν ἐκέντησαν «κόραι παρθένοι» τῆς πόλεως.

Ἡ Σημαία αὐτὴ δὲν πρόφτασε νὰ κυματίσῃ στὶς ἐπάλξεις τοῦ ἀθάνατου Φράχτη. Οὔτε πῆρε ἐκεῖ τὰ βάφτισμα τοῦ πυρός, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐτοιμάστηκε. Ἐφτασε ἀργότερα, μετὰ τὴν περιλάλητη Ἐξοδο, καὶ παραδόθηκε ἀπὸ τοὺς συνοδοὺς ἀξιωματικούς, ποὺ ἦλθαν νὰ πολεμήσουν, μαζί μὲ τὸ συνοδευτικὸ γράμμα, στὸ Κουντουργιωτέικο σπίτι, στὴν Ὑδρα, μὲ τὴν ἐντολὴ «ἵνα δοθῆ ὅπου

Ἐπιτομή Σουλίου καὶ περιχώρων

Hughes, Travels in Sicily, Greece and Albania... vol. II, London 1820.

ἀνήκει». Τοῦτο μᾶς τό φανερώνει ἡ ἐφημερίς τῆς νήσου Ὑδρας «ὁ Φίλος τοῦ Νόμου», (ἀριθ. Φ. 235/16-8-1826) μὲ τὴν ἀκόλουθη εἶδησι:

«ΥΔΡΑ, 14 Αὐγούστου.

Τὸ παρελθὸν Σάββατον 14 τοῦ ἐνεστῶτος, εὐωδόθη ἐνταῦθα εὐρωπαϊκὸν πλοῖον ἐπιφέρει τροφάς καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα· ἔφερε πρὸς τούτοις 12 φιλέλληνας Γάλλους καὶ Γερμανοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς Ὀχυρωματικῆς καὶ Πυροβολικῆς, οἱ ὅποιοι σήμερον ἀνεχώρησαν, πνέοντες ἀνυπομονησίαν, διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὸ κατὰ τὰς Ἀθήνας θέατρον τοῦ πολέμου καὶ μακαρίζοντες τοὺς πρὸ αὐτῶν φθάσαντας 40 Συναδελφούς των, διότι ἠμπόρεσαν νὰ συναγωνισθῶσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας τῆς 6 καὶ τῆς 8 τοῦ ἐνεστῶτος.

Ἐφερε καὶ μίαν πλουσίαν Σημαίαν, δῶρον τῶν φιλελλήνων τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ἔνδοξον Φρουράν τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐν πολῦτιμον ξίφος, διὰ τὸν συνταγματάρχην κύριον Φαβιέρον.

Ὅλα δὲ ταῦτα εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ὑπὲρ ἡμῶν εὐδιαθεσίας καὶ συμπαθείας τῶν φιλανθρώπων λαῶν τῆς Γαλλίας.

Ἡ Σημαία μάλιστα εἶναι ἴδιον ἀφιέρωμα τῶν ἐν Μασσαλία φιλελλήνων· εἶναι ἐννεάγραμμος κατὰ τὴν θαλασσίην πολεμικὴν Σημαίαν μας, ἔχει δὲ ἐν τῷ μέσῳ χρυσοῦφαντον Σταυρὸν καὶ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ**

Οἱ δὲ ἐπιφέροντες αὐτὴν φιλέλληνες, τὴν ἀπέθεσαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρώην προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, κυρίου Γ. Κουντουριώτου, ἵνα ἐντεῦθεν δοθῆ ὅπου ἀνήκει...»

Τὴν Σημαία αὐτὴν τὴν ζήτησε, ἀργότερα, ὁ στρατηγὸς Νότης Μπότσαρης, ὡς ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς. Ἐπίκαιρα τώρα ἀνασύρεται ἀπὸ τὴν λήθην καὶ παρατίθεται ἐδῶ ἡ ἀναφορὰ του (Γεν. Ἀρχεῖα Κράτους, ὑπουργ. Πολέμου, Φακ. 211) καὶ ἡ σχετικὴ μὲ αὐτὴν ἀλληλογραφία.

Σεβαστὴ Κυβέρνησις

Εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλον τὸ Πανελλήνιον, ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡρωϊκοῖς ἀνδραγαθήμασι τῶν Ἑλλήνων, ὠφέλησεν οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ ἐνδοξὸς ἀρετὴ τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἐκλέχθη ἐγώ, γνωρίζουσά με ἄξιον τοιαύτης δεινοτάτης πολιορκίας καὶ περιστάσεως, ὡς μὲ ἀποδεικνύουν τὰ ἔγγραφα τῶν διαφόρων Σωμάτων αὐτῆς τῆς φρουρᾶς.

Ἐπιφορτισθεὶς οὖν καὶ ἐγὼ ἐν τοιοῦτον μεγαλώτατον ἔργον, δὲν ἠμέλησα ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ φανῶ ἀνάξιος τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ὑπολήψεώς μου, ἔκαμα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς πατριωτικὸν καὶ ἡρωϊκὸν χαρακτήρα, ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ αὐτῇ ἡ ἀρετὴ ἔκαμε ἅπαντα τὸν ἔξω κόσμον νὰ κινηθῆ εἰς θαυμασμὸν καὶ νὰ ὑπερασπισθῆ δικαιώματα φιλελευθέρων ἀνθρώπων, ὥστε καὶ κόραι παρθένοι τῆς Μασσαλίας, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐπρόσφεραν καὶ μίαν Σημαίαν, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν ἐκείνης τῆς φρουρᾶς, τὴν ὁποίαν Σημαίαν ἄχρι τοῦδε δὲν ἠθέλησα νὰ τὴν οἰκαιοποιηθῶ, διὰ τὸ ἀκατάστατον τοῦ καιροῦ. Τώρα δὲ ὁποῦ βλέπω νὰ τὴν οἰκαιοποιῶνται ἄλλοι, δὲν μὲ ἀφήνει πλέον ἡ φιλοτιμία καὶ τὸ δικαίωμά μου, νὰ ἀδικουμαι καὶ εἰς τοῦτο.

Διὰ τοῦτο ἀναφέρομαι εἰς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν, ὁποῦ ἢ νὰ φυλαχθῆ ἡ Σημαία εἰς τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα, ἕως ὅτου νὰ ἔλθῃ ὁ Κυβερνήτης καὶ νὰ δοθῆ εἰς ὅποιον ἀνήκει, ἢ ἂν εἶναι χρεῖα τῆς Πατρίδος διὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἐγκριθῆ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν τῆς Ρούμελης, νὰ δοθῆ εἰς ἐμὲ τὸν Ἀρχηγόν της, διὰ νὰ θυσιασθῶ μετ' αὐτῆς εὐχαρίστως, ἐκτελῶν τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα ἱερὰ χρεῖα μου, ἐπειδὴ καὶ τώρα βλέπω, ὅτι αἱ κραυγαὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας θυσίαι εἰσηκούσθησαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὅτι τὸ Πανελλήνιον χαίρει σήμερον χαρὰν ἀνεκκλάλητον διὰ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ ὅτι εἰσέτι εἶναι ἀνάγκη πᾶσα, διὰ τὰς παρούσας περιστάσεις τῆς Πατρίδος, νὰ ἐκτανθῶσι τὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐθις εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ ὁμοῦ μὲ τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀρχιστρατήγου διάφορα Σώματα, νὰ συνεκστρατεύσουν καὶ τὰ ἀθάνατα ὅπλα τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου.

Διὰ τοῦτο λοιπόν, ἐπιθυμῶν καὶ ἤδη εὐχαρίστως εἰς τὰ γηρατεῖα μου νὰ ἐκτελέσω, ὡς τότε, τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα ἱερὰ χρέη μου καὶ νὰ μὴ φανῶ ἀνάξιος τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ὑπολήψεώς μου, ζητῶ δικαιοματικῶς τὴν Σημαίαν, διὰ νὰ κινήσω ὅλους ἐκείνους τῆς Φρουρᾶς εἰς φιλοτιμίαν νὰ συσσωματωθοῦν καὶ νὰ μὴν εἶναι πλέον διαλελυμένοι ἔνθεν κακεῖθεν καὶ νὰ φθείρεται ἡ δόξα τοῦ ἀθανάτου ἡρωϊσμοῦ των, καὶ ἂν ἄλλως ἀποτύχω τῆς δικαίας μου αἰτήσεως, γνωρίζω ὅτι τὸ ἔθνος ἀδικεῖ καὶ καταπατεῖ τὴν φιλοτιμίαν μου καὶ καταφρονεῖ τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας μου. Μένω δὲ εὐσεβάστως.

τῆ.. Ὀκτωβρίου 1827 Αἴγινα

Ὁ εὐπειθής πατριώτης
Νότη Μπότζιαρης

Ἐπὶ τοῦ νότου τῆς ἀναφορᾶς ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαταγή:

Ἀριθ. 2364

Ἑλληνικὴ Πολιτεία
Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ
Διατάττει

Νὰ σταλῆ ἴσον τῆς ἀναφορᾶς ταύτης εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον καὶ νὰ προσκληθῆ διὰ νὰ σκεφθῆ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, διὰ νὰ μὴν ἤθελεν ἐπιφέρει δυσαρρεσκείας μεταξὺ τῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ὅ,τι ἐγκρίνει.

τῆ 22 Ὀκτωβρίου 1827, Αἴγινα

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ
Γεώργιος Μαυρομιχάλης
Ἰωάννης Μαρκῆ Μιλαΐτης
Ἰωαννούλης Νάκος

Μετὰ ἀπὸ τὴ διαταγὴ αὐτὴ ἡ ἀρμοδίᾳ Γραμματεία στέλνει τὸ παρακάτω (ΓΑΚ ὑπ. Πολ. Φ. 211) ἔγγραφο:

Ἀριθ. 944

Ἑλληνικὴ Πολιτεία

Ἡ ἐπὶ τῶν Πολεμικῶν Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας Πρὸς τὸν ἔξοχον Ἀρχιστράτηγον κύριον Ριχάρδον Τζιόρτζ.

Ἐγκλείεται ἀντίγραφον ἀναφορᾶς τοῦ στρατηγοῦ Νότη Μπότσαρη, ἐκ τῆς ὁποίας πληροφοροεῖσθε, τὴν δι' ἣν ἀναφέρεται ὑπόθεσιν.

Ἡ Κυβέρνησις μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 2364 διάταγμά της, σᾶς προσκαλεῖ νὰ σκεφθῆτε περὶ τῆς προκειμένης αὐτῆς ὑποθέσεως, μήπως ἤθελεν ἐπιφέρει δυσαρρεσκείας μεταξὺ τῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ἀποφασίσετε, ὅ,τι ἐγκρίνετε, διὰ τὴν περαίωσιν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἐν Αἰγίνη τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1827

Ὁ ἐπὶ τῶν Πολεμικῶν
Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ἀλεξάκης Βλαχόπουλος

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀρχιστρατήγου (ΓΑΚ. ὑπ. Πολ. Φ. 213) εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

Ἐκ τοῦ Ἀρχιστρατηγείου

Προστοβίτζα τῇ 8 Νοεμβρίου 1827

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Πολεμικῶν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἔλαβα τὸ πρὸς ἐμὲ ὑπ' ἀριθ. 944 ἔγγραφον τῆς Γραμματείας ταύτης, ὁμοῦ καὶ τὸ συνοδευόμενον ἀντίγραφον τῆς ἀναφορᾶς τοῦ στρατηγοῦ Νότη Βότζαρη καὶ εἶδα τὴν αἴτησίν του, περὶ τῆς Σημαίας τῆς δωρηθείσης παρὰ τῶν Φιλελλήνων τῆς Γαλλίας, εἰς τὴν ἀθάνατον Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου.

Θεωρῶ λοιπὸν καὶ δίκαιον καὶ πρέπον νὰ δοθῇ ἡ Σημαία αὕτη πρὸς τὸν στρατηγὸν Νότην καὶ διότι διετέλεσεν ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς ἄχρι τῆς ἐξόδου τῆς, καὶ διότι προβάλλει νὰ συνάξῃ τοὺς διασωθέντας καὶ νὰ κινηθῇ αὐθις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος.

Ὅθεν, προσκαλεῖται ἡ Κυβέρνησις νὰ διατάξῃ νὰ δοθῇ ὅσον τάχιστα, ἡ ἀπὸ τοὺς Φιλέλληνας τῆς Γαλλίας δωρηθεῖσα εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς τῆς Φρουρᾶς στρατηγὸν Νότη Βότζαρη, διὰ νὰ ἔλθῃ, κατὰ τὴν πρόσκλησίν μου, νὰ ἐνωθῇ μετ' ἐμοῦ.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος
R. Church

53/1
Comité
de
Marseille.
N° 197.

SOCIÉTÉ PHILANTHROPIQUE

En faveur des Grecs.

Le 21. août 1827.

Le Président du Comité

A Messieurs les Membres du Comité des Grecs.

Ἡ ἐπωνυμία καὶ ἡ σφραγίδα τοῦ Φιλελληνικοῦ Κομιτάτου τῆς Μασσαλίας, τὸ ὁποῖο ἔστειλε τὴν Σημαία στὴν Φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου

Ἡ ἱστορία αὐτῆς τῆς Σημαίας φαίνεται πὼς ἔχει καὶ... προϊστορίαν. Ἡ Φρουρά τοῦ Μεσολογγίου συγκεντρώθηκε, μετὰ τὴν ῥέξοδο, στὸ Ναύπλιον. Ἀργότερα σχημάτισε στρατόπεδο περὶ τὸν Ἴσθμὸν καὶ ἀνέλαβε καὶ τὴν φρουρήσιν τοῦ Ἀκροκορίνθου. Τότε ἀνεζητήθη καὶ ἡ Σημαία, ὅπως μᾶς φανερώνει τὸ παρακάτω γράμμα, ποῦ λέει:

«...Ἐπειδὴ ὁ Ἀρχιστράτηγος διώρισε τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου στὸν Ἀκροκόρινθο καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἀνεμίζεται στὸ φρούριο τοῦτο ἡ σταλεῖσα Σημαία, ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀΐ Σώματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἰς τὸν Ἀκροκόρινθον, ποῦ σχηματίζει τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενικὴν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀδελφότητα, δὲν ἐλπίζει νὰ μὴν ἀξιωθῆ τὴν πρὸς αὐτὴν σταλεῖσαν Σημαίαν».

Το γράμμα ὑπογράφουν οἱ Κ. Τζαβέλας, Χριστόδουλος Χατζηπέτρος, Ν. Πανουργιάς, Σπ. Μίλιος, Μ. Τριανταφύλλου καὶ Κ. Χορμόβας.

Ἀκολουθεῖ ἔγγραφο τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τσώρτς πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Νήσου Ὑδρας, γραμμένο στὶς 19 Ἰουνίου 1827, ποῦ γράφει:

«...Ἐπειδὴ ἡ Φρουρά τοῦ Μεσολογγίου ἐκράτησε, κατὰ διαταγὴν μου τὸ φρούριον τοῦ Ἀκροκορίνθου καὶ μὲ ἐπληροφόρησε, ὅτι ἐστάλη ἀπὸ τὸ Παρίσι μιὰ Σημαία δι' αὐτὴν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν νῆσον σας, σᾶς προσκαλῶ νὰ πέμψετε, ὅσον ταχύτερον, αὐτὴν εἰς τὸ φρούριον...»

Γιὰ τὴν παραλαβὴ τῆς Σημαίας ὠρίστηκε ὁ Γεώργιος Βάγιας. Σχετικὲς γιὰ τοῦτο πληροφορίες παρέχει ὁ Ν. Κασομούλης (Ἐνθυμήματα Στρατιωτικά, τ.Β. σ. 365):

«Ὁ Τζαβέλας, ὁ Χριστόδουλος (Χ΄ Πέτρος), ὁ Γιώργης Δαγκλῆς, πληρεξούσιοί μας (εἰς Ναύπλιον, καὶ ὁ Γεώργιος Βάγιας - ὅστις ἐδιωρίσθη ἀπὸ τὸ Σῶμα) νὰ πηγαίνῃ εἰς Ὑδραν νὰ παραλάβῃ τὴν Σημαίαν τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου - μὲ πολλὰ ὀλίγους στρατιώτας, ἔμειναν εἰς Ναύπλιον) ἔως νὰ λάβουν τὴν ἄδειαν τοῦ Ἀρχιστρατήγου πρὸς ἀναχώρησιν...»

Πιο κάτω (σ. 638 ἑ.ά.) συνεχίζει:

«...Ὁ Γιωργάκης Βάγιας, διωρισμένος με πληρεξουσιότητα τοῦ Σώματος τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, διὰ τὴν παραλαβὴν τῆς Σημαίας τῆς Φρουρᾶς, κατασκευασθείσης ἀπὸ τὰς παρθένους τῆς Μασσαλίας καὶ προσφερθείσης εἰς τὴν Φρουρὰν, ἔμεινε νὰ μεταβῆ εἰς Ὑδραν νὰ τὴν λάβῃ παρὰ τοῦ κυρίου Κουντουριώτου...»

Ὁ στρατηγὸς Γιωργάκης Βάγιας πῆγε στὴν Ὑδρα καὶ παρέδωκε τὸ παραπάνω ἔγγραφο τοῦ Ἀρχιστρατήγου στοὺς Προκρίτους τοῦ Νησιοῦ καὶ ζήτησε τὴν Σημαία. Οἱ Πρόκριτοι, μὲ τὸ ἀκόλουθο γράμμα τους (Ἀρχεῖα Λαζάρου καὶ Γεωργίου Κουντουριώτου, ἔκδοσις ΓΑΚ, τ. 8, σ. 431) παρακαλοῦν τὸν Γ. Κουντουριώτη νὰ «ἐγχειρίσῃ» πλέον τὴν Σημαίαν, ὁποῦ παρέλαβε στὶς 14 Αὐγούστου 1826:

«Εὐγενέστατε κύριε Γεώργιε Κουντουριώτη.

Παρακαλεῖσθε νὰ ἐγχειρίσητε εἰς τὸν γενναιότατον στρατηγὸν κύριον Γεώργιον Βάγιαν, ὅστις ἐπὶ τούτου ἐστάλη ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῆς ποτὲ τοῦ Μεσολογγίου καὶ νῦν τῆς Κορίνθου ἡρωϊκῆς φρουρᾶς τὴν Σημαίαν, τὴν ὁποίαν πρὸς τὴν φρουρὰν ταύτην ἔστειλεν ἡ Φιλελληνικὴ Ἐταιρεία τῆς Μασσαλίας καὶ οἱ φέροντες αὐτὴν φιλέλληνες ἄφησαν εἰς χεῖρας σας.

Ὁ ρηθεὶς ἀπεσταλμένος ἀρχηγὸς ἔδωκεν ἀπόδειξιν τῆς περιλαβῆς τῆς Σημαίας ταύτης παρὰ τῆς εὐγενείας σας, ὑπεσχέθη δὲ καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἐπιμεληθῆ νὰ σᾶς σταλῆ ἄλλη παρομοία ἀπόδειξις κατ' εὐθειαν ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῆς φρουρᾶς.

*Μένομεν ἀσπαζόμενοί σας
Ἵδρα τῆ 12 Σεπτεμβρίου 1827
Οἱ διοικηταὶ τῆς νήσου Ἵδρας
(Τ.Σ.)*

Ὁ Γ. Κουντουριώτης ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Σημαία ἔδωσε καὶ γράμμα πρὸς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου, πὸν περιεῖχε καὶ τὸ γράμμα τῶν Μασσαλιωτῶν, ὅπως πάλιν μᾶς λέει ὁ Κασομούλης (ἔ.ἄ.σ.655):

«... μᾶς ἔδωκεν (ὁ Εἶδεκ) καὶ ἓν γράμμα τοῦ Κουντουριώτου Γεωργίου πρὸς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον ἐσώκλειστον ἓν γράμμα τῶν παρθένων τῆς Μασσαλίας, αἵτινες μᾶς ἐπεμψαν τὴν Σημαίαν, κατασκευασθεῖσαν ἀπὸ αὐτὰς πρὸς τιμὴν τῆς Φρουρᾶς καὶ διὰ τὴν ὁποίαν, ὡς προείπαμεν, ὁ Βάγιας εἶχεν μεταβῆ εἰς Ἵδραν νὰ τὴν λάβῃ. (Υῶσημ. 2)... τὸ δὲ (γράμμα) σώζεται εἰς τὸν Νικ. Τζαβέλαν, διὰ τὴν φιλονικίαν ὁποῦ ἔγινε ἔπειτα εἰς Κόρινθον ποῖος νὰ τὸ πρωτοβαστᾶ...»)

Ἔτσι ἡ Σημαία ἔφθασε στὴν Κόρινθο, ὅπου, ὅπως μᾶς λέει ὁ Κασομούλης, ἄρχισαν φιλονικεῖες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν, ποῖος θὰ κρατᾶ τὸ γράμμα τῶν παρθένων τῆς Μασσαλίας, γιὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ κρατᾶ καὶ τὴν Σημαίαν. Ἀσφαλῶς θὰ τὴν ζήτησε καὶ ὁ Μπότσαρης καὶ γιὰ νὰ ἀποφύγῃ περισσότερες φιλονικεῖες, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον, μὲ τὴν ἀναφορὰν του καὶ τὴ ζητᾶ δικαιωματικά, «τώρα πὸν βλέπει νὰ τὴν οἰκαιοποιοῦνται ἄλλοι καὶ ἡ φιλοτιμία του δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἀδικεῖται καὶ σὲ τοῦτο». Κατὰ τὸν Γιάννη Βλαχογιάννη (Ἐφημερὶς Πρωῖα, 23 καὶ 30 Ὀκτωβρίου 1932), φαίνεται πὸς ὁ Βάγιας τὴν παρέδωσε στὸν Ν. Τζαβέλαν, ὁ ὁποῖος, ὡς χιλίαρχος, ἐπίσημα συνώδεψε τὴν Φιλελληνικὴν Σημαίαν στὴν πανηγυρικὴ δοξολογία καὶ παράταξι, πὸν ἔγινε στὴν Ναύπακτο στίς 7 Ἰανουαρίου 1831 γιὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Καποδίστρια. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1832 ἡ Σημαία φυλάγεται στὸ σπίτι τοῦ Κ. Βεΐκου. Ἀπὸ αὐτὸ τὴν ἀρπάζει ὁ Πάνος Βενέτικος, ὁ ὁποῖος τὴν παραδίνει τὸν Μάρτιο τοῦ 1833 στὸν Διοικητὴ τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ τὴν παίρνει ὁ Φρούραρχος Κίτσος Τζαβέλας, ὁ ὁποῖος ὅταν, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Κωλέττη, ἔγινε Πρωθυπουργός, τὴν παρέδωσε στὸ Μεσολόγγι, πὸν ἦταν καὶ ἡ θέσις τῆς. Ἀργότερα ὅμως, ὅταν τὸ Παλάτι θέλησε νὰ στολίσῃ τὴν αἴθουσα τοῦ Θρόνου, μὲ ἱστορικὲς Σημαίες τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνα, ἀσφαλῶς θὰ ζήτησε καὶ θὰ πῆρε καὶ αὐτήν.

Ὑστερα ἀπό πολλά χρόνια, στίς 25 Μαρτίου 1884, ποῦ ἔγινεν ἡ πρώτη ἔκθεσις Μνημείων τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνα στήν αἴθουσα τοῦ Πολυτεχνείου, ὅτε «δύο ἔγκριτα σωματεία τῶν Ἀθηνῶν, ὁ «Παρνασσός» καί ἡ «Ἱστορική καί Ἐθνολογική Ἐταιρεία τῆς Ἑλλάδος», ἐν κοινῷ πόθῳ συναντηθέντα, ἔλαβον τήν ἀρχεβουλίαν τοῦ πανηγυρισμοῦ, δι' ἐκθέσεως ἀντικειμένων, ἱστορικῆν ἐχόντων σχέσιν, πρὸς τοὺς ἐνδόξους ἄνδρας τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος καί τὰς πράξεις αὐτῶν», τὸ περιοδικὸν Ἐστία (τ.ΙΖ '1884, σ. 229) ἀναγράφει:

«Εἰς ἐξήκοντα ἀνέρχονται αἱ Σημαῖαι πᾶσαι, ἐρρυπωμένοι, κατεσχισμένοι, ἀλλὰ κοσμοῦσαι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν εὐρείαν αἴθουσαν τῆς Ἐκθέσεως.

Ἐξω, ἐπὶ τῆς στέγης, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου κυματίζουσι αἱ καινουργεῖς γαλανόλευκοι Σημαῖαι τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ἐλευθερωτῶν αὐτῆς, δὲν ἐπετράπη ἢ εἴσοδος ἢ μόνον εἰς τὰς Σημαίας αὐτῶν ἐκείνας, αἵτινες ἐκάησαν ἐκ τῆς πυρίτιδος, ἐσχίσθησαν ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, ἐρρυπάνθησαν ἐν τοῖς αἵματοβρέκτοις πεδίοις τῶν μαχῶν. Διότι μόνον ὑπὸ τὰς δεδοξασμένας πτυχὰς αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ἀναρτηθῶσιν ἐπαξίως ἢ σπάθη τοῦ Καραϊσκάκη καί τὸ ἔνδυμα τοῦ Μπότζαρη, ἢ εἰκὼν τοῦ Ρήγα καί ἡ γραφὶς τοῦ Κοραή.

Ἐκ τῶν Σημαιῶν τούτων 48 εἶναι Ἑλληνικαί, ἀνήκουσαι εἰς διάφορα σώματα ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ποικίλουσαι δὲ κατὰ τὴν μορφήν, διότι ἄλλαι μὲν φέρουσι κυανοῦν Σταυρὸν ἐπὶ λευκοῦ, ἄλλαι περιέχουσι Σταυρὸν, ἄλλαι ἐρυθρὸν κλπ. Μεταξὺ αὐτῶν, δωρηθεῖσα ὑπὸ Εὐρωπαϊκοῦ Κομιτάτου, ἀναγνωρίζεται ἡ τῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου, σχῆμα μὲν ἔχουσα, ὡς ἐξαπτερύγου ναοῦ, Σταυρὸν δὲ κεντημένον χρυσοῦν, ἐπὶ λευκοῦ σηριοῦ καί ἐπιγραφὴν, μεγάλους γράμμασιν, Εἰς τοῦς Ἥρωας τοῦ Μεσολογγίου..»

Αὐτὴ εἶναι καί ἡ τελευταία πληροφορία γιὰ τὴν περιώνυμη αὐτὴ Σημαία. Ἐφ' ὅσον δὲ δὲν συντροφεύει τίς ἄλλες πολλές ἀδελφές τῆς, ποῦ καθημερινὰ προσκυνοῦνται στὸ Μουσεῖο τῆς Ἱστορικῆς καί Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας (Μέγαρον Παλαιᾶς Βουλῆς), κανεὶς δὲν ξέρει τί ἀπέγινεν.

Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ βιβλίου «ΜΝΗΜΗ ΣΟΥΛΙΟΥ»

ἐκδόσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Σωματείου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ»

Τὸ βιβλίο διαμορφώθηκε σὲ ψηφιακὴ μορφή ἀπὸ ἀντίτυπο
γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ἰστοσελίδας www.pentalofo.gr

www.pentalofo.gr